

1986-05-05

DELOMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I NORRBOTTENS LÄN
BD 2 IKESJAURE-PIESKEHAURE - SULITELMAOMRÅDEN
ARJEPLOGS OCH
JOKKMOKKS KOMMUNER

Karta: 27 G
28 G

Läge:

Area: 73 000 ha
varav 68 000 ha land
och 10 000 ha vatten

Naturgeografisk region:

36 a Lapplands högfjällsregion

Landskapsformer: Högfjällområde

Terrängformer: U-dal, strukturmark, kullig morän, ändmoräner, sidmoräner, deltan, sandur, talus, raviner, recenta strandformer.

Vegetationstyper: Alpin vegetation, lövskog, sjöar och vattendrag.

Intresseaspekter (ej rangordnade): Primära: B G O L
Sekundära: Z S H R

Urvalskriterier (förutsättningar för områdets naturvärde):

- A Nyckellokal för tolkning av terrängformernas bildning. Vålutbildade lösa avlagringar, däribland vårt lands största sandur.
- B Opåverkat fjällområde.
- C Sällsynta, hotade och sårbara växt- och djurarter finns i området.
- D Ett av svenska fjällens botaniskt rikaste områden.
- E Komplicerad berggrund med olika hårdhet gör att fjällreliefen blir mycket spektakulär och tilldragande för ögat.

Nyckelord: Kalkberggrund, vegetation, utpostlokaler, djurliv, fisk, forskning.

Förutsättningar för att områdets naturvärde skall bibehållas:

Karaktären av obrutet fjällområde bibehålls.

Planering och säkerställande:

Området ingår i Sarek-Mavas obrutna fjällområde. Pieskehaure och Mavasjaure är skyddade mot vattenkraftutbyggnad enligt förslaget till naturresurslag. Kallovaratj naturreservat bildades 1970 och omfattar 2235 ha.

1986-05-05

BD 2

Området berör område av riksintresse för friluftsliv nr 1Området gränsar mot Nordlands fylke i Norge.Områdets huvuddrag:

Området omfattar en föga känd och huvudsakligen svårtillgänglig del av fjällkedjan. Mäktiga högfjäll dominerar landskapsbilden i norr och söder, dessa åtskiljs av ett förhållandevis lågt terrängavsnitt runt Piteälvens källsjöar Pieskehaare och Mavasjaure. Ikesjaure i söder är en av Skellefteälvens övre källsjöar. Huvuddelen av riksobjektet ligger ovan skogsgränsen. Hela området är präglat av det kala berget och utmärks av stor blockrikedom.

Högfjällen utmed norska gränsen har en verkligt alpin relief vilken är mest accentuerad i själva Sulitelmamassivet, men även i Nourit-Saalo och Årjep-Saulo vars toppar når upptill mer än 1 700 m ö h. Landets största glaciär, Salajekna och Stuorrajekna ligger inom Sulitelmamassivet. Längs Lairojåkks lopp finns aktiva sluttningsprocesser och välformade slukås-system. I omgivningarna kring Varvejåkkå finns stora deltaavlagringar, terrass- och ösystem samt dräneringsstråk och issjöar. Exempel på sluttningsformer finns i området mellan Mavas och Ikesjaure. Här finns en vacker svit raviner och välformade solifluktionsvalkar och strukturmark. I Ikesjaures övre del finns en vackert utformad U-dal.

Området kännetecknas i huvudsak av alpin vegetation. Piteälvens källsjöar som sträcker sig ända in mot norska gränsen omgärdas av fjällbjörkskogar, främst hedbjörkskog men även ängsbjörkskogar (norr Mavasjaure och öster om Pieskehaure). Området är synnerligen kalkrikt vilket också avspeglar sig i vegetationen. Artrika lågörtängar har stor utbredning och som på högre höjder övergår i gräshedar. Även rena högörtängar med arter som smörbollor, stormhatt, skogsnäva, brudsporre och kvanne påträffas. Mindre partier domineras av rishedar som avbryts av partier med block och hållmark utan sammanhängande växttäckning.

Faunistiskt visar området upp en representativ fauna för fjällvärlden. Relativt rik sjöfågelfauna i nordligaste delen av riksobjektet utgör en viktig överlevnadslokal för fjällgås och även fjällräv. Ett stort antal av sjöarna i detta område (Råvejaure) är eller har i sen tid varit fisktomma. Sjöarnas "opåverkade" evertebratpopulationer är därför av stort vetenskapligt intresse.

Ikesjaureområdet är ett av de botaniskt sett rikaste områdena i den svenska fjällvärlden. En lång rad krävande och sällsynta växtarter är relativt "vanliga" här. Många arter har sin svenska sydgräns i området. Bland dessa kan nämnas brandspira, lappkattfot, kantljung, fjällarnika, fjällvallmo, fjällklocka och fjällblära.

1986-05-05

BD 2

Sulitelmaområdet kan sägas bestå av två delar: ett fossilt landskap främst präglat av glaciärluvial verksamhet, ett recent landskap utformat av de stora glaciärerna. Det senare är präglat av glaciärernas verksamhet vilket stora änd- och sidomoräner tydligt visar. Salajekna har landets största glaciärport. Genom den rinner Lairojåkkå som sitt nedre lopp nära utflödet i Pieskehaure byggt upp landets bäst utbildade aktiva sandur Pieskehaure-sandurn.

Deltat är av stort botaniskt intresse, bl a första fyndplatsen i Sverige för *Carex bicolor* (brokstarr). Labbas och Lairo's sluttningar hyser även celibriteter som dvärgyxne, alpros och gulldraba.

Skärrim är ett lättillgängligt fjäll vars sydsida är ovanligt artrik med över 140 noterade växtarter. Ett flertal av arterna är krävande fjäll- och sydbergarter som t ex taggbräken, kransrams och fjällviva.

Mavasjaure är en orörd storsjö belägen inom silurberggrund. Tillgången på bottenevertebrater är god och en förutsättning för de rika öring och rödingstammarna.

Värdeområde:

Ett av fjällens mest orörda vildmarksområden. Den landskapsbild som finns här saknar motstycke i Sverige. Området uppvisar en rikedom på värdefulla geomorfologiska objekt, inkluderande vårt lands största recenta sandur. Området som avgränsas av en skolla med ren kalkberggrund och kalkrika glimmerskiffrar hör till fjällvärldens botaniskt rikaste områden. Många "krävande" och sällsynta arter förekommer relativt vanligt. Området är även från växtgeografisk synpunkt mycket intressant. I området finns en av de sista tillflyktsorterna för fjällgås. Råvejaureområdets fisktomma sjöar är av stort limnologiskt intresse.

Anmärkningar:

I riksojektet ingår värdekärna 58 och 64 i fjällutredningen. Riksojektets gränser är omarbetade. Området omfattar ett klass I, ett klass II och två klass III-områden i geomorfologiska fjällutredningen.

Referenser:

Andersson, L, Rafstedt, T, von Sydow, U, 1985: Fjällens vegetation. Norrbottens län. Statens naturvårdsverk.

Statens naturvårdsverk 1981: Faunaområden i fjällregionen. SNV PM 1292.

Rafstedt, T, 1984. Vegetationskarta över de svenska fjällen. Kartblad nr 8 Sulitelma (27G). Statens Lantmäteriverk.

Ulfstedt, A-C, 1979: Geomorfologiska kartbladet 27G Sulitelma. SNV PM 1230.

Fjällplaneringen, SNV 1985.